

Pályázati felhívás!

A felsőoktatási intézmények III. Országos Munkavédelmi Ankétjának határozata értelmében a Szakszervezetek Országos Tanácsa és a Pedagógusok Szakszervezete kezdeményezésére az Egészségügyi-, a Földművelésügyi-, a Munkaügyi- és a Művelődési Minisztériumokkal együttesen meghirdeti valamennyi felsőoktatási intézmény

III. MUNKAVÉDELMI PÁLYÁZAT

Egyre jelentősebbé válnak tehát a felsőoktatási intézményekben a munkavédelmi feladatok. Ezek segítése céljából a bevezetőben említett főhatóságok az alábbi témakörökben írnak ki pályázatokat:

I. Egészséges és balesetmentes oktatási munkakörülmények és oktatási folyamatok, kísérletek, gyakorlatok kialakítása.
A) Biztonságttechnikai és munkaegészségügyi szempontok érvényesítése az adott szak, tantárgy keretén belül, az oktatott tanterggel szorosan összekapcsolva azokban szereplő munkavédelmi ismeretek helye, szerepe, indokoltsága, anyaga.

Társadalmunk egyre növekvő szociális igényének, a korszerű biztonságtechnikának és higiéniének érvényesítése a felsőoktatási tananyagokban, egy adott oktatási folyamatban, egy tudomány-szakterületénél keretében.
Indokolással ellátott képzési utasítások, műhelyrendek, laboratóriumi előírások, gyakorlati előkészítések stb.

A felsőoktatási intézményekben folyó munkavédelmi oktatáshoz felhasznált vagy javasolt szemléltető és bemutató eszközök leírásai, tapasztalatai.

Kiemelt témák a fentiek közül:
— az üzemszerű laboratóriummal, gépműhellyel rendelkező tanszékek baleset-

elhárítási és üzemegészségügyi előírásai, tapasztalatai;
— a termelési gyakorlatokon résztvevő hallgatók munkabiztonságának megszervezésére vonatkozó tapasztalatok;
— általában a hallgatók munkavédelmi oktatása és nevelésének terén eredményt elért módszerek tudományos vizsgálatai;
— munkavédelmi pszichológiai vizsgálatok a hallgatók körében.

B) Mind az oktatók, mind a hallgatók számára az adott felsőoktatási intézményben (tanszéken, laboratóriumokban, előadókban stb.) valamint az üzemi-mezőgazdasági gyakorlati munkahelyeken a példaszzerűen egészséges és biztonságos munkakörülmények kialakítására, megvalósítására vonatkozó módszerek. A felsőoktatási munka- és gyakorlati helyek legjobb világítási, fűtési, szellőzési, akusztikai lehetőségeire vonatkozó tudományos vizsgálódások és tapasztalat-szerzések, továbbá a legmegfelelőbb zaj-, rázás-, por-, fény- és sugárterhelés-elhárítási módszerek, a legalkalmasabb szindinamikai eljárások meghatározása stb. A munkavédelmi célok megvalósítására rendelkezésre álló költségvetési keret (pl. a felújítási norma stb.) leggazdaságosabb és egyben a munkakörülmények javítása szempontjából legeredményesebb felhasználása.

Különösen figyelemre és érdemre tarthatnak igényt a tanárképzés területén hasznosítható, az oktatási anyagba beépíthető pályamunkák.

2. A Pedagógusok Szakszervezetéhez tartozó felsőoktatási intézményekben folyó szakszervezeti munkavédelmi tevékenység módszerei, tapasztalatai.

3. Szabadon választott téma a felsőoktatási intézmények dolgozóinak és hallgatóinak balesetelhárításával és üzemegészségűggyével kapcsolatban.

A pályázaton részt vehet bármely felsőoktatási intézmény, illetve tudományos kutató- vagy tervezőintézet dolgozója. A pályázat nem jellegű. Terjedelme minimálisan 40 egyszavas oldal. Három példányban közzétendő. 1966. március hó 1-ig a Pedagógusok Szakszervezete Elnökségéhez (Budapest, VI., Gorkij fasor 10.) Egy pályázó több témakörben is benyújthat pályázatot.

A pályadíjakat a bírálóbizottság a felsőoktatási intézmények IV. Országos Munkavédelmi Ankétján osztja ki. 1966. májusában a Budapesti Műszaki Egyetemen.

Valamennyi pályázat az Anket kiállításán bemutatásra kerül.

Pályadíjak:

3 db I. díj	3000 Ft
3 db II. díj	2000 Ft
6 db III. díj	1000 Ft

A beérkezett pályaművek színvonalától függően a bírálóbizottság bármely kategóriában felemelheti vagy megoszthatja a díjakat.

A pályázat széles körű jelentőségére való tekintettel, valamint annak minél nagyobb sikere érdekében a Szakszervezetek Országos Tanácsa 3000 Ft a Földművelésügyi Minisztérium 3000 Ft a Munkaügyi Minisztérium 3000 Ft a Művelődésügyi Minisztérium 3000 Ft az Egészségügyi Minisztérium 1000 Ft különdíjat tűz ki. Különdíjban helyezést elért és nem díjazott pályázatok egyaránt részesülhetnek a különdíjak odaítéléséről az illetékes főhatóság vezetője dönt.

Az I. díjjal kitüntetett pályamunkák rövid szerzői ismertetését az IV. Országos Munkavédelmi Anketon felolvassák.

Várkonyi Ágnessel 1960-ban találkoztam először. I. éves gimnazista volt, középiskolai magasugró bajnok. A következő három évben is ő állt a dobogó legmagasabb fokán. Most III. éves orvos-tanulóját, s harmadik lett az idei főiskolai bajnokságon. 1965-ben nyolc versenyen indult, legszebb eredménye 155 cm.

— Egyáltalán nem edzettem. — mondja. — Tanulgattam... Szerény, szinte halkszavú lány. Tanulgatott. Edesanyjától tudom meg, hogy az általános iskola első osztályától az egyetem harmadik évfolyamáig sohasem volt kitünően gyengébb bizonyítványa.

— Így készül az a bizonyos aranygyűrű... Mindketten mosolyognak, majd Ágnes tiltakozik:
— Ilyeneket ne írj be a cikkbé! — mondja.
Csoportvezető az egyetemen, heti 40 órát tanul, dolgozik. Az Orvos Vegytani Intézetben demonstrátor. Or-

vosnak készül, a szakosodásról még nem beszél.
— De mi lesz a sporttal? Mi lesz a magasugróval? Edesanyjával beszélgetünk — aki egyben Ágnes eredményeinek szigorú, talán legszigorúbb kritikusa.
— Tavaly heti két órással edzésel 162 cm-t ugrott Ági. Ha egyszer komolyan edzene, képes lenne a...
— 170 cm-re is! — fejezem be a mondatot. Nem lepett meg Várkonyi anyuka elképzelése, hiszen szakembertől nem egyszer hallottam már úgy emlegetni Várkonyi Ágnes nevét, mint az utóbbi évek egyik legtehetségesebb magasugróját. S aztán Ági is magasul:
— Edzőmmel úgy beszéltem meg, hogy — tekintettel a III. év tanulmányi követelményeire — ezt az időszakot kihagyom. IV. évben aztán én is szeretnék mindent megtenni egy nagyon jó eredmény érdekében.
Kíváncsi vagyok mire lennék képes.

Ról beszélgetünk milyen nehéz is — Ágnes szerint lehetetlen — jól tanulni és jól sportolni egyszerre. — pedig az ő személye ezt a tételest azonnal megcáfolja. Az Orvostudományi Egyetemen az 1964/65-ös tanév sportbeli és tanulmányi eredményéért. Jó tanuló — Jó sportoló kiutaltatást kapott. Furcsa eltelmondás. Véletlen, vagy szerénységből állítja az el-lenkezőjét?
Színház, mozi, szórakozás! Nem sok időt mered az élet naposabb oldalát élvezni. — Pedig elmegyek színházba, moziba is. Filmmúzeum és hangversenyberletem van, itthon televíziót nézek. Ez utóbbi jelenti a legfőbb szórakozást.
Úgy látszik tehát Várkonyi Ágnesnek mindenre jut ideje. Ezúttal azonban éppen tanulni akar. Kőrbönből demonstrál. Jó tanuló — Jó sportoló.

Farkas István

S A K K

Rovatvezető: dr. Blahó György

A nemzetközi sakkélet nyavalyái

A SZEKUNDÁNS

Honnan az elemzőeségdi intézmény? Mikor, miként özönlöttek el a szekundánsok a sakkversenyekről?

Az emberben a világ bonyolultsága látán bizonyos nosztalgia él a kezdetek után: azt reméli, hogy ott meg a maguk egyszerűségében pillanthatja meg a fejére nőtt, megoldhatatlanul kusza problémákat. „Mondd a mély eredetszót!” — rivall rá a Kalevala dalnokversenyében a hetvenkedő Joukahainenra az agg Veinemiönen táltosát tudakolván. A jelenségeket keletkezésükben, virágzásukban és elmúlásukban vizsgálva juthatunk legbiztosabban lényegükig — ígéri a dialektika. Kövessük mi is ezt az utat.

A nagy Lasker mérgezte meg a szekundáns eszmével a versenyakkort — olvassom Vidmanaszemester — már idejét múltban a 243. lapon. Sajnádom, hogy már csak sírjában vitázhatom vele. (A nagy öregek hajlamosak azt vélni, hogy koruk minden jelentős eseményére emlékeznek és hogy minden fontos ifjúkörükruban történt...). Amennyivel korábban felbukkannak már a szekundánsok! Jól tudjuk pl., hogy az európai sakkhegemóniát eldöntendő 1843-as Staunton-Saint-Amant párosmérkőzésen a francia matador két segéde M. Lécrivain és M. Chamouillet

volt, míg az angolé Mr. Bryon és Mr. Dizl. És több mint 100 esztendővel, ennekelőtte már Morphy várta Staunton segédeit! — „Your seconds can meet mine!” — írja kihívást tudató leveleiben.

Szegedi találkoztunk az enyémmel. Ez egyszerre teljesen világossá teszi, hogy mi is volt a szekundánsok szerepe a múlt században: párbajsegédek. (Emlékezzünk: a sakkpárba! — a párosmérkőzés — sakkpárba! — féltételeinek megbeszélése és írásban rögzítése, a mérkőzés szabályos lefolyásának ellenőrzése, meneteknek lejegyzése, stb.)

A sakk-történelem fordulópontját jelentő 1851-es londoni verseny levette a rendezés gondját a játékosok válláról. Ez a verseny voltakkép nem más, mint az akkori legjobbak részvételével egy helyen rendezett párosmérkőzések sorozata. Lám, itt is ugyanaz a fokozatos átmenete a típusoknak, amire Montellus — Hildebrand nyomán — a Skandináviában előkerült bronzkori fémbalták, kardok, csattok és dobok kapcsán fejtett föl és amire korunkban a vasúti kocsi (az egyes fülkék aajtánának és ablakának elhelyezésében meg a postakocsi emléke kísért) és az autó alakváltozása jó példa. „Nem csodálatos, hogy az ember munkájában a fejlődés törvényeinek volt és van alakvetője? Az emberi szabadság valóban oly korlátozott, hogy nem alkotunk tetszés szerinti formákat? Kénytelenek vagyunk az egyik formától a másikig, bármily csekély mértékben különbözően is azok egymástól, lépésről lépésre előrehaladni?” — teszi fel álmalkodva a kérdést O. Montellus: „Die Methode. Stockholm 1903). „A fejlődés lehet lassú vagy gyors, ám az ember az új formák létrehozásakor kénytelen a fejlődés — az egész természet — érvényes — törvényeinek engedelmeskedni” — szögezi le, s ezzel Darwin bevonnát a régészetbe. Engedjünk be most a londoni verseny kapcsán a sakk-történelembe is.

De vissza a szekundánsokhoz! A két-két párbajsegédből Londonban táblánként egy hivatalos megbízott lesz, aki jegyző a lépéseket és a játszma eseményeit. „Both players are asleep” (mindkét játékos elaludt) — olvashatjuk pl. a Williams-Mucklow parti jegyzőkönyvének középetáján; még ma is kicsendülni érezük ebből a kis bejegyzésből szegény jegyzőkönyvvezető kétségbeesését — akkor még nem volt sakkóra, ezt a szervület csak később fejlesztették ki a darwinista fejlődésmentekben a sakkversenyek.

Az 1908-as düsseldorfi versenyre a kamasz Aljechin kíséreléssel érkeztek: személyi tiltkárával. Az orosz arisztokrata-sarj tette. A szekundáns alakváltozását figyelhetjük itt meg. A sakkhoz még semmi közél Söt, akkoriban még a függő játszma magányos elemzését is megvetően elítélték (és a Lasker-Tarrasch párosmérkőzés szabályzatának 8. pontja kategorikusan megtiltotta). A sakk-olimpiák bevezetésével jó az újabb fordulat. (Egyébként az 1924-es párizsi olimpia is jellegzetes példája a formák tapogatózó, fokozatos átmenetének: jelen esetben az egváni és csapat versenyek között). A függő játszma többé nem egváni, hanem csapat ügy. Természetes, hogy minden csapat-tag törő rajta a felét.

Az 1925-ös világbajnoki párosmérkőzésen Euwe szekundánsa Maróczy. Felkészül vele, verseny közben javaslatot tesz tanácsokat ad neki. Mint az edző az öklvívónak a ring sarkában. Ezzel meg is érkezünk a jelenhez. Valaha a párbajozó lovag — immár a diadalmas öklvívó — az eszmény. Ne panaszkodjunk; minden korszaknak olyan a sakkozása, amelyet megérdemel.

A 2. világhégés után az egyéni

Látogatás a főiskolások új bemutató gazdaságában

Zsinórokkal jelölik ki a parcellák helyét a mezőgazdasági ismeretek és gyakorlatok tanszékének hallgatói az újszegedi gazdaságban.

Az első termés a földéről. Két csinos leány gyűjti kosárába a földszedett zöldseget.

Csoportokra oszolva tevékenykednek a Szegedi Tanárképző Főiskola mezőgazdasági ismeretek és gyakorlatok tanszékének hallgatói Újszegeden most kialakuló gazdaságukban. Az egyik helyen tisztogatók az építkezésekhez a téglát, egy kicsit távolabb a parcellákat jelölik ki, mások a méhkaptárak körül szorgoskodnak. A tervekről, az új telep kialakításáról Pálfi György tanárkezelővel beszélgetünk.

— Mekkora az új telep és hogyan kívánnak rajta gazdálkodni?

— Kerek tíz holdat ölel fel a terület. Megkaptuk a tanítóképző egykori gazdaságát és ezt hasonló nagyságú földdel egészítette ki a városi tanács vb mezőgazdasági osztálya.

— Milyen munkákhoz kezdtek először?

— A Dél-Alföldön egyedülálló agrobotanikus keretet állítottunk be. Itt félezer fajta mezőgazdasági és kertészeti növényt termelünk többek között azzal a céllal, hogy Bács, Békés és Csongrád megye általános iskoláit elláthassuk a bemutatási kertek létrehozásához szükséges vetőmaggal. Csupán a búzák harminckét fajtát képviselnek. Közük a bánkúti és a hazánkban már ismert olasz szovjett, francia bőventerő intenzív ke-

nyergabonákon kívül Japánban, Kínában és Ausztráliában honos búzák is szerepelnek. Mindezt a tápiószelci agrobotanikai intézettől kaptuk. Tavasszal pedig paradicsomültetvényeink között olyan ritka fajták is lesznek, amelyek ma már nem találhatók köztermesztésben, csak mint nemesített alapanyagok ismeretek. Ilyenek például az ősi, vadontermő és fehéren érő paradicsomok. A hallgatók még a mostani oktatási évben megkezdik a fajtaösszehasonlító kísérleteket, s tapasztalataikat szakdolgozatokban összegzik.

— Milyen gyakorlatokat végeznek még a hallgatók?

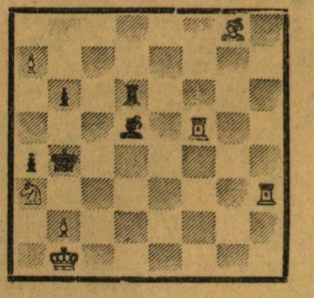
— A tanszék nappali tagozatán százhatvan hallgatónk van, akik figyelemmel kísérik és feljegyzéseket készítenek a növények fejlődéséről, a különféle műtrágyák termésfokozó hatásáról. Távlati terveinkben szerepel egy kis szőlőskert kialakítása, ahol a legújabb metszési és permetszési módszereket gyakorolhatják majd a fiatalok. Rövidesen tető alá kerülnek a legszükségesebb épületek, s már elmondhatjuk, sikerült meg-
alapoznunk kis gazdaságunkat.
Írta és fényképezte: Tóth Béla

versenyeket is előzönlöttek a szekundánsok falkái. Az egyén háttérbe szorult: változatos küzdenek egymással, az iskola diadalja és a haza dicsősége a cél. Nagy egyéniségek meg-megre-megietik az oszlopokat — de még egy Tal dímóni játékvezetés is többnyire a Koblenccel való hajnalig tartó elemzések feketekék-tengerébe és cigarettafüst-ködébe torkollik.

A megvalósult. Hosszabb játékidővel, rövidebb szünetekkel kísérleteznek. Alighanem csak annak javára szolgál majd, akinek fűrgebbsk a szekundánsal.

A jövő? Az IBM-704 még csak átlag 3 perc alatt számolja ki lehetséges jó lépésnek 4 lépésig terjedő következményeit (tehát 4 lépéses kombinációkra képes). Botvinnik („civilben” elektromos-nő) a Humboldt-egyetemen tartott 1960-as előadásában már egész sakkversenyéről ábrándozott.

Számológépek mint versenyzők? Soká lesz még az! De mint szekundánsok...?! Hm...
PIRC-UFIMCEV-ANTAL VEDELLEM. GEREBEN E. — H. Müller, Beverwijk (mester csoport) 1965.
1. e4 g6 Ennek a divatos megnyitásnak különböző országokban más-más név: Oroszországban UfimceV-Kotov, Jugoszláviában Pirc, Magyarországon Antal és Ausztráliában Robatsch; ha különbözően is bizonyos aránylatokban, egészpesszejük ugyanaz. E megnyitást mindkét félnek igen aktivan kell játszania, a legkisebb pontatlanság is katasztrófa felé vezet. 2. d4 Fg7 3. f4 A mal emleket szerint a legerőteljesebb d4 Fg7 4. Fg4 5. Fe4 Ff3? Sötét túl korán engedő át ellenfelének a futópárt. A 6. Ff7+ fenyegetést 5. — e6 majd Fe7 és 6-0-0 révén kellett védeni 6. Vf3! Hc6 Fd4? 7. Vb3! 7. e3 e6 8. 0-0 Hg2 9. f5! d5 Sötét máris nehéz helyzetben van: 9. — e7 nem ment 10. e7 H5: 11. e4 tisztviselés miatt és 10. — g7 11. Fe5! d5 12. Fb5 vagy 12. Fd3 viláosnak nvút esélyeket 10. ed 11. fe1 Döntö. Sötét elvesztett d2. Fe8 13. Vf7+ Kd7 14. d5! Hb8 15. Ve6+ Ke8 16. Fh5 Hd7 Mi mást? Fenyegetett 17. Bf3+ majd matt 17. Vfx9 Az ilyen miniatűrök ritkák a mesterszovnikorban. Nyit megvilágítom esélykém megkaparintásért az az oszték melet, aki kevéssel a játszma előtt így szól hozzám: „Mindig azt a szintelen g3. Fg2 rendezett íftszód!” (Gereben E. elemzése, Europe Echecs 7:61, 1965).

Matt 2 lépésben

SZEGEDI EGYETEM
A József Attila Tudományegyetem és a Tanárképző Főiskola lapja. Megjelenik kéthetente. Főszerkesztő: Papp Lajos. Szerkesztőbizottság: Szegedi Magyar Tanácskozás: újszak 10. Tel.: 51-98. 23-30 Kiadásért felel: Kovács László, a Csongrád megyei Lapiadó Vállalat igazgatója. Kiadóhivatal: Szeged, Tanácskozású tnya 10. Tel.: 35-00. 31-16. A lapot az intézmények pártbizottságai terjesztik. Ára 50 fillér. Előfizetés negyedévre 3 Ft. Szegedi Nyomda Vállalat